

СТАНДАРТИЗАЦІЯ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ ЯК ШЛЯХ ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО ЕФЕКТИВНОСТІ

*Дуднєва Ю.Е., канд. екон. наук, доцент,
Українська інженерно-педагогічна академія, м. Харків*

Ефективність корпоративної системи ризик-менеджменту безпосередньо залежить від наявності та доступності для практичного застосування нормативно-методичної документації з питань управління ризиками. Тому актуальним є завдання розробки відповідних регламентів з урахуванням накопиченого у світі досвіду їх створення та практичного використання.

Вітчизняна практика управління ризиком має певні характерні особливості, такі як відсутність національних регламентів ризик-менеджменту, низька культура управління підприємницькими ризиками, недостатній розвиток інфраструктури управління ризиками, дефіцит кваліфікованих фахівців та відсутність професійних об'єднань ризик-менеджерів. Формування ефективної системи управління ризиками потребує вирішення низки завдань, серед яких важливе місце займають питання розробки та впровадження нормативно-методичного забезпечення корпоративного ризик-менеджменту.

Світова практика накопичила достатній досвід розробки та впровадження стандартів управління ризиком. Перший національний стандарт «AS / NZS 4360 - Управління ризиком» [1] був розроблений у 1995 році організацією «Стандарти Австралії / Стандарти Нової Зеландії», у 1997 році було розроблено канадський національний стандарт «Настанова при прийнятті рішень з управління ризиками», у 2001 році відповідний документ розроблено в Японії, у 2004 році – в Австрії. Крім того, свій внесок у стандартизацію ризик-менеджменту внесли і асоціації відповідних фахівців та галузеві спілки. Наприклад, у 2002 році був розроблений «Стандарт ризик-менеджменту» Інститутом ризик-менеджменту (IRM) та Асоціацією страхових і ризик-менеджерів (AIRMIC), Регламент управління ризиком (A Risk Management Standard (FERMA) Федерацією європейських асоціацій ризик-менеджерів) [2],

Стандарти COSO «Інтегровані системи управління ризиком на підприємствах» Комітетом спонсорських організацій Комісії Тредвєя, США (2004 рік). Досвід використання цих стандартів організаціями різних країн та галузевої приналежності дозволяє стверджувати, що стандартизація нормативно-методичного забезпечення ризик-менеджменту підвищує його дієвість та спрощує використання на рівні окремого суб'єкта господарювання.

Наслідки глобальної економічної та фінансової кризи 2008 року довели, що необхідна подальша стандартизація ризик-менеджменту на новому рівні, і цей процес має проходити на міжнародному рівні. Таким чином, об'єктивні фактори обумовили необхідність створення міжнародного стандарту з ризик-менеджменту, який і був розроблений у 2009 році Міжнародною організацією зі стандартизації. Це стандарт ISO 31000:2009 «Менеджмент ризиків. Принципи та керівні настанови» («Risk management – Principles and guidelines on implementation») [3].

Глобальний інтерес до ISO 31000 стимулював зростання попиту на вказівки щодо його практичної реалізації. Результатом стала поява наступних документів: міжнародного стандарту ISO / IEC 31010:2009 «Менеджмент ризиків. Методи оцінки ризиків» («Risk management – Risk assessment techniques»), який фокусується на поняттях, процесах і виборі методу оцінки ризиків, та технічного звіту ISO / TR 31004:2013 «Управління ризиками. Настава з впровадження ISO 31000» (Risk management -- Guidance for the implementation of ISO 31000), який спрямований на адаптацію практики управління ризиками в організації до ISO 31000. Відповідно до основних положень розглянутих документів ризик визначається як вплив (як з позитивний, так і з негативними наслідками) невизначеності на цілі організації; ризик-менеджмент має розглядатися як невід'ємний елемент стратегічного управління організацією; система управління ризиками повинна охоплювати всі підрозділи організації; ризик-менеджмент має бути складовою загальної культури управління організацією, кожен її співробітник повинен мати конкретизовані цілі щодо управління відповідними ризикоутворюючими чинниками; в

організації мають бути чітко визначені обов'язки ризик-менеджерів та осіб, діяльність яких стосується ухвалення відповідних рішень в сфері управління ризиками; процес ризик-менеджменту складається з низки послідовних етапів, а саме: визначення цілей, встановлення зовнішнього та внутрішнього контексту, ідентифікація ризиків, кількісна та якісна їх оцінка, прийняття рішень щодо впливу на ризик, розробка заходів з реалізації рішень, моніторинг процесу реалізації системи розроблених заходів.

Проведене дослідження підтверджує тезис про наявність достатньої кількості нормативних документів з ризик-менеджменту, які можуть використовувати вітчизняні менеджери та підприємці для управління ризиком. Будь-який з розглянутих документів може бути взятий за основу при розробці вітчизняного стандарту ризик-менеджменту, хоча, на наш погляд, найбільш прийнятний для цього стандарт ISO 31000. Цьому стандарту притаманна чіткість визначення, зрозуміла термінологія, практична спрямованість, системний підхід щодо формування систем ризик-менеджменту на практиці. Використовуючи даний стандарт організація може порівняти власну практику управління ризиками з міжнародним досвідом та визнаними підходами, виявити проблемні місця, зменшити витрати ресурсів на розробку та впровадження корпоративної системи ризик-менеджменту.

Література.

1. AS/NZS Risk Management Standart 4360 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.riskmanagement.com.au>
- 2, Risk Management Standard, FERMA [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ferma.eu/Defaul.aspx?tabitd=195>
3. ISO / IEC 31010:2009 Risk management – Risk assessment techniques [Електронний ресурс]. - Режим доступу: - http://www.iso.org/iso/ru/catalogue_detail?csnumber=51073.